

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Прийняті Верховною Радою Закони України "Про охорону здоров'я", "Про охорону праці", "Про охорону навколишнього середовища", кримінальне законодавство, а також закони України "Про цивільну оборону", "Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення", "Про дорожній рух", "Про пожежну безпеку". Не менш важливу роль в ході вивчення безпеки життєдіяльності відіграє Закон України "Про основи національної безпеки", який був прийнятий 19. 06 .2003 року. Він визначає основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Крім цих правових актів, нормативні документи та їх основні вимоги щодо забезпечення безпеки життєдіяльності населення містяться в інструкціях, правилах та нормативах, що розроблені (розробляються) як для окремих галузей, так і для сфер діяльності людини.

Закон України "Про охорону здоров'я" від 19 листопада 1992 р. проголошує, що кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і запровадження здорового способу життя.

Право на охорону здоров'я має кожний громадянин України. Це право передбачає достатній життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичне та соціальне обслуговування. Такий життєвий рівень є необхідним для підтримання здоров'я людини. Громадяни також мають право на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище, санітарно-епідемічне благополуччя території і населеного пункту, безпечні і здорові умови праці, навчання, побуту та відпочинку, кваліфіковану медико-санітарну допомогу, включаючи вільний вибір лікаря і закладу охорони здоров'я, достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я і здоров'я населення, включаючи існуючі і можливі фактори ризику та їх ступінь, відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди та ін .

Законодавство про охорону праці складається з Закону України "Про охорону праці", Кодексу законів про працю України та інших нормативних актів.

В Законі України "Про охорону навколишнього середовища" проголошується, що завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є встановлення відносин в галузі охорони, використання та відновлення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської діяльності на довкілля. Закон наголошує на підвищенні екологічної культури населення, а також підготовку кваліфікованих фахівців через обов'язкову освіту і виховання у сфері охорони навколишнього природного середовища в навчальних закладах. В законі вказується на те, що кожний громадянин України має право на безпечне для нього життя і здоров'я в навколишньому природному середовищі, отримання екологічної освіти, участь у роботі громадських екологічних формувань.

Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища складається з Закону "Про охорону навколишнього природного середовища", а також із земельного, водного, лісового кодексів, законодавства про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу. У Законі визначено заходи щодо забезпечення екологічної безпеки, а також природні території та об'єкти, що підлягають окремій охороні (природно-заповідний фонд, курортні та лікувально-оздоровчі зони тощо) Для фінансування заходів з охорони довкілля створено державний і регіональний фонди охорони навколишнього природного середовища.

Згідно із Законом України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" регулюються суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

Закон України "Про цивільну оборону" стверджує, що кожен має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, пожеж, стихійних лих та на вимогу гарантій забезпечення реалізації цього права від Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування.

Закон України "Про дорожній рух" визначає правові та соціальні основи дорожнього руху з метою захисту життя та здоров'я громадян створення безпечних і комфортних умов для учасників руху та охорону навколишнього природного середовища.

Закон України "Про пожежну безпеку" визначає правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України, що є невід'ємною частиною державної діяльності щодо охорони життя і здоров'я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища. Забезпечення пожежної безпеки підприємств покладається на їх керівників. Керівники підприємств, незалежно від форми власності, зобов'язані розробляти комплексні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки, забезпечувати додержання протипожежних вимог, стандартів, норм, правил, а також виконання вимог приписів і постанов державного пожежного нагляду, організовувати навчання працівників правилам пожежної безпеки. У загальноосвітніх, професійних і вищих навчально-виховних закладах організовується вивчення правил пожежної безпеки на виробництві та в побуті, а також дій на випадок пожежі.

Закон України "Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань" направлений на забезпечення захисту здоров'я, життя та майна людей від шкідливого впливу іонізуючих випромінювань, спричиненого практичною діяльністю а також у випадках радіаційних аварій, шляхом виконання запобіжних та рятувальних заходів і відшкодування збитків. В законі розглядаються також питання щодо заходів забезпечення захисту людини від впливу радіонуклідів, які містяться в продуктах харчування, продовольчій сировині та питній воді, - проголошені права людини на забезпечення захисту від шкідливого впливу іонізуючих випромінювань.

Верховною Радою України також прийняті важливі закони, що стосуються радіаційної безпеки населення: закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (від 8 лютого 1995 року) та закон України "Про поводження з радіоактивними відходами" (від 30 червня 1995 року).

Характерною рисою сучасного періоду розвитку суспільства є зміна домінуючих видів людської діяльності. При цьому безпека є базисною потребою людини, на що зроблено акцент у Концепції ООН "Про сталий людський розвиток". Метою Концепції ООН є створення умов для збалансованого безпечного існування кожної окремої людини сучасності і наступних поколінь. Економіка, стабільність державних кордонів, суспільні цінності розглядаються як засоби досягнення цієї мети.

Оголошена концепція ООН "Про сталий людський розвиток", сучасний незадовільний стан безпеки людей в Україні вимагають суттєвих змін у всіх ланках системи освіти держави, в її установах та органах управління, що дасть змогу освіті бути випереджаючою на шляху розв'язання проблеми безпеки людини як умови стійкого розвитку людства.